

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ

ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΙΑ

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Έπ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο γραπτός λόγος

Ένας από τους πολλούς εκκλησιαστικούς τίτλους ήταν και ο τίτλος του βιβλιοφύλακος. Πολλοί μοναχοί αλλά και ιερείς, με την επιμέλεια που τους διέκρινε, αναδείχτηκαν σε πρώτης τάξεως ζηλευτούς φύλακες και συντηρητές βιβλιοθηκών και βιβλίων.

Σήμερα καταβάλλονται τεράστιες προσπάθειες και χρήματα για την συντήρηση και την ανάπτυξη των βιβλιοθηκών και προβάλλονται καινούριες εξειδικεύσεις σπουδών και επαγγελματίων όπως της βιβλιοθηκονομίας και της παθολογίας του βιβλίου.

Η τύχη του ανθρώπου είναι συνδεδεμένη με τον προφορικό και τον γραπτό λόγο επειδή «έπεα πτερόεντα» γι' αυτό κι εκείνος φροντίζει για τα γραπτά, καθότι «scripta manent». Από πολύ ένωρίς οι άνθρωποι μερίμνησαν ν' αποτυπώσουν με ποικίλες γραφές, να εκτυπώσουν με διάφορες τεχνικές, να διαδώσουν με πολλές διαδικασίες και να διατηρήσουν με πολλή επιμέλεια τον γραπτό λόγο.

Ο Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος έχει αποδώσει άριστο-τεχνικά τον τρόπο με τον οποίο ο λόγος έπαιρνε πρόσωπο με τα όμορφα γράμματα και πώς το αλφάβητο γινόταν μια σειρά ζωντανές παρουσίες, στο μυθιστόρημά του «Τα έφτα κοιμισμένα παιδιά της Έφέςου» (Αθήναι, Έκδ. «Αστήρ», 1981, σ. 161 - 163). Το κείμενο στο οποίο μόλις παραπέμφαμε αξίζει τον κόπο να διαβαστεί.

Σκευή διαποιμάνσεως

Όπως ακριβώς υπάρχουν σκευή διαποιμάνσεως, αντικείμενα, δηλαδή, που ποιμάνουν τον κόσμο, ο σταυρός, οι αγίες εικόνες κ.ά. μπορούμε να ισχυρισθούμε εξίσου, ότι τα σκευή, τα αντικείμενα εξαγιάζονται και «ποιμάνονται» και λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα και φροντίδα γι' αυτά.

Αναφέρουμε ως παράδειγμα την περισσή φροντίδα που καταβάλλουμε για να προστατεύσουμε τα εκκλησιαστικά κειμήλια: άργυρά, ξυλόγλυπτα, χρυσοκέντητα, εικόνες, χειρόγραφα, αρχιτεκτονήματα. Γνωρίζου-

με όλοι, ότι η Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος έχει εγκαινιάσει από καιρό — ήδη από το 1980 — ειδική σειρά τευχών, η οποία κατατοπίζει στα διάφορα είδη έργων, καταλογογραφεί και προσφέρει στοιχειώδη καθοδήγηση για την όρθη συντήρηση και φύλαξή τους.

Πιστεύουμε πως όλ' αυτά είναι πολύ χρήσιμα και βοηθούν τον ποιμένα να διευρύνει το «ποιμαντικό» του πεδίο και να «ποιμάνει» με μία φιλοκαλική προσέγγιση τα πολύτιμα αυτά αντικείμενα.

Έκτός από τα χειρόγραφα και το έντυπο βιβλίο είναι άξιο προσοχής, διαφυλάξεως και συντηρήσεως. Θελήσαμε, λοιπόν, ν' απευθυνθούμε σ' έναν ειδικό καλλιτέχνη, τον ζωγράφο και συντηρητή βιβλίου κ. Άντωνα Γκιλιόσ*, τον οποίο και παρακαλέσαμε να μας ενημερώσει με σχετικό άρθρο του, που δημοσιεύουμε άμέσως πιο κάτω, για τα προβλήματα των βιβλίων και των βιβλιοθηκών και να μας δώσει οδηγίες για τους κινδύνους που τα απειλούν καθώς και να μας υποδείξει έναν όρθο τρόπο συμπεριφοράς, ένα σαβουάρ διδρικό μας απέναντι στα βιβλία, για να μπορέσουν να ζήσουν αυτά καλά κι εμείς μαζί τους καλλίτερα...

* Ο φιλοξενούμενός μας στη στήλη «Οι ειδικοί σας ενημερώνουν» του παρόντος τεύχους του «Εφημερίου» γεννήθηκε στην Τρίπολη Αρκαδίας το 1936. Τέλειωσε την Σχολή Καλών Τεχνών (Ζωγραφική) και σπούδασε την τέχνη της Άγιογραφίας κοντά στον Φώτη Κόντογλου και τον Σπύρο Παπανικολάου. Με υποτροφίες σπούδασε στη Ρώμη συντήρηση βιβλίου στο Ίνστιτούτο παθολογίας του βιβλίου και μετακινη-δεύτηκε στη Δ. Γερμανία για το ίδιο αντικείμενο. Έργαστηκε στο Παρίσι, στις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά. Έργαστηκε επίσης για την οργάνωση δύο εκκλησιαστικών μουσείων και δούλεψε για έξι χρόνια ως συντηρητής χειρογράφων στο τμήμα χειρογράφων της Έθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος. Έργαστηκε στην Ίερά Μονή της Αγίας Αικατερίνης του Όρους Σινά για τα χειρόγραφα της εκεί βιβλιοθήκης. Τα τελευταία πέντε χρόνια ασχολείται σοβαρά για τη διάσωση και τη διαφύλαξη των χειρογράφων των Ίερων Μονών του Αγίου Όρους. Τώρα είναι υπάλληλος του Υπουργείου Πολιτισμού και εργάζεται στην Διεύθυνση Αρχαιοτήτων, διευθυντής του εργαστηρίου συντηρήσεως βιβλίου.